

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

МУРЗА Юлія Андріївна

УДК 364-212:316.48]:316.36](043.3)

ПРОФІЛАКТИКА МІЖСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ
У ПОДРУЖНЬОМУ ЖИТТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ТРЕНІНГУ

спеціальність 231 – «Соціальна робота»

АФТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи

за освітньою програмою «Соціальна робота»

Миколаїв – 2020

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили
Міністерства освіти і науки України (м. Миколаїв).

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

ФАЙЧУК Олена Леонідівна

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили.

Рецензент:

кандидат наук з державного управління, доцент

ТИМОФЄЄВ Сергій Павлович

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили.

Захист відбудеться 27 лютого 2020 року о 10.00 на засіданні кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Міжособистісні конфлікти є найбільш розповсюдженим типом конфліктів. Будь-який інший конфлікт, навіть міждержавний, у кінцевому рахунку зводиться до міжособистісного. Таким чином, міжособистісний конфлікт – це зіткнення людей в процесі їх взаємовідносин.

Особливо розповсюдженими є конфлікти серед молодих сімей, тому що люди, які прагнуть створити сім'ю, перш за все намагаються забезпечити задовільні умови життя усім членам родини. При цьому мається на увазі не лише матеріальні потреби, але й надання належної уваги членам сім'ї, вираження емоцій та підтримки, виявлення почуттів та інтересу до справ одного з партнерів. Звичайно, забезпечити цілий перелік завдань буває дуже складно, тому і виникають певні ситуації, які ведуть до початку конфліктів.

Взагалі сучасна молода сім'я стикається з досить вагомим переліком проблем, які згодом стануть причинами конфліктів. Це відбувається через відсутність грамотності щодо побудови правильних і міцних стосунків у родині. Адже коли особа при вступі у сімейні відносини усвідомлює свою відповідальність не лише за себе, але і за членів своєї сім'ї, вона намагається подолати усі конфліктні ситуації, а головне, запобігати їм завдяки збереженню задовільного мікроклімату та гарних відносин у родині. Тому необхідно звертати увагу на молоді пари, проводити серед них тренінги та акції, які допоможуть бути їм більш обізнаними та свідомими у питаннях створення сім'ї. Серед науковців, які вивчали міжособистісні конфлікти сімей слід відмітити таких: Г.В. Ложкін, Т.В. Дуткевич, В.В. Сатир, Н.В. Гришина, В.П. Ратніков, В.З. Владин, В.С. Торохтій.

Також необхідною умовою стабільних та близьких подружніх відносин є попередження конфліктних ситуацій. Кращим методом забезпечення дієвого виявлення та усунення конфлікту є профілактика. Профілактика конфліктних ситуацій полягає у тому, щоб вплинути на ті соціально-психологічні явища, які можуть стати причинами майбутнього конфлікту, а також вплинути на учасників конфлікту та їх поведінку. Тобто, це така організація взаємодії між особами, яка зводить до мінімуму ймовірність загострення відносин та виникнення конфліктної ситуації між ними. Питанням профілактики, в тому числі профілактики конфліктів займалися такі вчені як: І. А. Алієв, В. С. Афанасьєв, І. П. Башкатов, Р. С. Белкіна, І. Д. Зверєва, Т. М. Титаренко, Г. М. Лактіонова, Л. Н. Рібакова, О. І. Пилипенко, А. М. Панова, Є. І. Холостова, М. Г. Цеглин.

Виходячи із вищесказаного, враховуючи соціальну значущість даного питання та статистичні дані щодо кількості розлучень в країні за останні роки, було обрано тему даної роботи: «**Профілактика міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою тренінгу**»

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність тренінгу як методу профілактики міжособистісних конфліктів.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність міжособистісних конфліктів у подружньому житті;
- охарактеризувати основні причини виникнення конфліктів;
- дослідити практичний досвід з профілактики конфліктів у подружньому житті;
- на основі проведеного експериментального дослідження розробити рекомендації щодо покращення профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою тренінгу.

Об'єкт дослідження - міжособистісні конфлікти у подружньому житті, як соціально-психологічний феномен.

Предмет дослідження – процес профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою тренінгу.

Завдання дослідження було реалізовано шляхом застосування системи **теоретичних та емпіричних методів**. Серед них: теоретичний аналіз та систематизація наукових даних з проблеми; спостереження, спрямоване на виявлення особливостей протікання міжособистісних конфліктів; бесіди; анкетування. Констатувальний експеримент – для визначення причин та особливостей конфліктів у подружньому житті, формувальний експеримент – для перевірки ефективності спеціально розробленої системи тренінгових занять щодо профілактики конфліктів.

Наукова новизна та теоретична значущість дослідження полягає в наступному:

- набули подальшого розвитку дослідження феномену міжособистісних конфліктів;
- виявлено причина та особливості конфліктів у подружньому житті;
- розроблено та впроваджено тренінгову програму щодо профілактики конфліктів у подружньому житті.

Практична значущість отриманих результатів полягає у діагностичному обстеженні особливостей конфліктів у подружньому житті, розроблено та удосконалено тренінгові заняття щодо профілактики конфліктів у подружньому житті. На основі експериментальної роботи розроблено рекомендації щодо профілактики конфліктів. Результати дослідження можуть бути використані викладачами та студентами для підготовки наукових робіт відповідного спрямування.

Експериментальною базою дослідження став Первомайський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в Миколаївській області. Участь у анкетуванні прийняло 25 осіб.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні положення та результати дослідження обговорювались на XIII Міжнародна наукова конференція «Ольвійський форум 2019: «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України» (м. Миколаїв, 5 червня 2019 р.).

Публікації. Основні положення дослідження викладено в публікаціях:

1. Мурза Ю.А. Влияние межличностных конфликтов в семье на воспитание гражданской активности молодежи // Youth involvement in civil society development: current state and prospective trends. Katowice School of Technology. Monograph 31., 2019 – 212 с. (Розділ 3.3. - С. 182-189).

2. Мурза Ю.А. Роль сім'ї у формуванні громадянської активності молоді / Ю.А. Мурза // Ольвійський форум – 2019: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України». - Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 56-57.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які складаються з двох підрозділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел із 48 найменувань та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи складає 127 сторінок, з них 92 – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми магістерської роботи, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт та предмет, охарактеризовано методологію і експериментальну базу дослідження, показано наукову новизну, теоретичну і практичну значущість отриманих результатів, подано відомості про апробацію результатів дослідження, представлено інформацію про публікації, структуру й обсяг магістерської роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади дослідження міжособистісних конфліктів у подружньому житті»** було розкрито сутність міжособистісних конфліктів у подружньому житті.

Конфлікти у подружньому житті у більшості випадків передбачають підвищений рівень емоційності, саме через те, що сімейне життя є найбільш значущою сферою. При спілкуванні з друзями чи колегами, більшість, зазвичай, поводить себе більш стримано, не так розкуто і намагається обирати оптимальну форму взаємодії без сутичок. Проте з партнером така ситуація виглядає досить складною, адже в парі ми більш відкриті, більш чутливі та уразливі. Тому загалом більшість конфліктів у подружньому житті мають глибинний характер: переосмислення цінностей, роз'яснення поглядів на одні й ті самі поняття, інтерпретація певних значень.

Також було встановлено основні причини виникнення міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Порівнявши класифікації причин виникнення міжособистісних конфліктів у подружньому житті, можна виділити основні: відсутність взаємопідтримки та взаємоповаги, різні погляди та інтереси щодо дозвілля, фінансові труднощі, розбіжності у веденні спільного бюджету, втручання зі сторони родичів та близьких, недостатній рівень зрілості та відповідальності партнерів.

У другому розділі **«Особливості профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті»** наведено загальну характеристику профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Профілактика конфліктів – це вид управлінської діяльності, який полягає у своєчасному виявленні, усуненні чи ослабленні конфліктогенних факторів і зменшення, таким чином, передумов їх виникнення чи деструктивного розв'язання в подальшому. Отже, така організація життєдіяльності суб'єктів соціальної взаємодії, що виключає чи зводить до мінімуму ймовірність виникнення конфліктів між ними.

Успіх профілактики й попередження конфліктів визначається рядом передумов:

1. Знанням загальних методів та вмінням використовувати їх для виявлення конфліктних ситуацій;
2. Рівнем загальних знань про явище конфлікту, причини виникнення, види й етапи розвитку;
3. Поглибленим аналізом конкретної ситуації, яка в кожному окремому випадку виявляється унікальною й потребує особливого комплексу методів і засобів її усунення;

З метою формування вміння конструктивно вирішувати подружні конфлікти доцільно використовувати активні методи навчання, зокрема тренінги. Кожній людині необхідно допомогти придбати систему знань про сімейне життя, усвідомити свою відповідальність як сім'янина, розвинути звички повноцінного спілкування у подружжі, навчитися адекватним способам взаємодії в поведженні з протилежною статтю, допомогти розкрити свій внутрішній потенціал в вираженні почуттів і емоцій.

Участь у тренінгових програмах має ряд наступних переваг:

- а) груповий досвід допомагає вирішенню міжособистісних проблем;
- б) група являє собою суспільство в мініатюрі, в ній моделюється система взаємовідносин, що характерна для реального життя учасників;
- в) можливість отримання зворотного зв'язку і підтримки від людей з подібними проблемами;

г) можливість отримати нові вміння, експериментувати з різними стилями взаємин між рівними партнерами;

д) учасники можуть ідентифікувати себе з іншими;

е) група полегшує процеси саморозкриття, самодослідження і самопізнання.

Також варто звертати увагу на профілактичні методики серед молоді та студентів, які ще не вступили у шлюб. Це допоможе створити уявлення про гармонічні відносини у сім'ї, орієнтувати їх брати відповідальність не лише за себе, але і за партнера, намагались вирішувати труднощі разом і розуміти, що труднощі не є кінцем стосунків, а також навчитись відмежовувати свій шлюб від батьківської сім'ї.

У третьому розділі «Експериментальне дослідження щодо профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою тренінгу» наведено процес організації та аналізу дослідження щодо успішності проведення тренінгової програми як методу профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. з метою перевірки теоретичних висновків, зроблених у попередніх розділах.

Базою дослідження став Первомайський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в Миколаївській області.

Дослідження відбувалося в три етапи:

1. Перший етап полягав у виявленні потреб отримання навичок та знань з метою попередження конфліктів у подружжі. Мета першого етапу: розробка та проведення анкетування, яке підкреслює актуальність проведення тренінгу як методу профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті.

Слідуючи поставленим завданням, було проведено анкетування, метою якого було виявлення потреб у засвоєнні навичок врегулювання подружніх конфліктів за допомогою тренінгу. У анкетуванні прийняло участь 25 учасників – клієнтів Первомайського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в Миколаївській області.

В результаті анкетування було виявлено, що більшість опитуваних мають бажання отримувати додаткову інформацію щодо міжособистісної взаємодії та вважають тренінг успішним методом врегулювання міжособистісних конфліктів у подружньому житті (Рис.1).

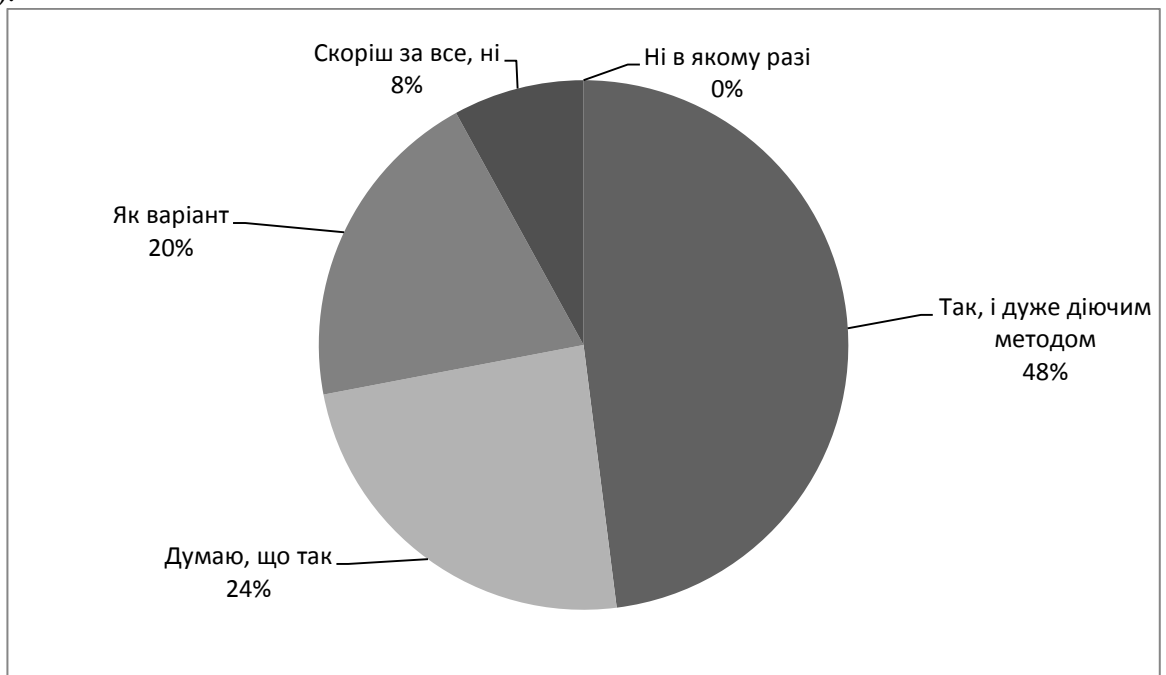

Рис.1. Відповіді на запитання: «Як Ви вважаєте, чи може тренінг бути методом засвоєння навичок попередження конфліктів у подружньому житті?»

2. Другий етап дослідження передбачав розробку та проведення тренінгової програми щодо профілактики конфліктів у подружньому житті. Метою даного етапу є: розроблення та реалізація тренінгової програми, орієнтованої на профілактику міжособистісних конфліктів у подружньому житті.

Відповідно до теми роботи, було розроблено тренінгову програму, метою якої є ознайомити учасників з явищем конфлікту, окреслити стадії його розгортання, практично опрацювати методи вирішення та попередження конфліктів у подружньому житті. Дана програма розрахована на 10-12 осіб та складається з чотирьох занять тривалістю у дві години. Кожне заняття містить власну тему, теоретичний напрям та завдання, які послідовно зв'язані у програмі. Кожне завдання має чітко встановлений час та порядок дій, а також правила його виконання.

Тренінгова програма була реалізована за участі 10 учасників, вік яких складав від 23 до 33 років. Відповідно 5 подружніх пар, деякі з них нещодавно вступили в шлюб. Були виконані усі поставлені завдання кожного заняття та досягненні вдалі результати. Можна відмітити значну цікавість учасників до нового матеріалу стосовно подружнього життя та взаємодії у ньому в критичних ситуаціях.

Можна зробити висновки, що процес тренінгової програми виявився доволі цікавим та пізнавальним для учасників. Під час розмов було зрозуміло, що подана інформація дійсно мала новизну та користь для пар. Звичайно, деякі завдання мали досить особистий характер, проте більшість сприймала їх як виклик і у ході обговорення висловлювались виключно позитивні емоції. Дані завдання рекомендовано виконувати у парах повторно, коли є ціль поновити отримані знання та навички, або закріпити їх у повсякденному житті.

3. Третім етапом проведення нашого дослідження стало визначення ефективності реалізованої програми тренінгу. Мета: шляхом анкетування виявити успішність використання учасниками навичок, отриманих в результаті проведеної програми.

Важливе місце у виявленні ефективності тренінгу посідає визначення його важливості для пар та використання у їх подальших взаєминах. Тому через деякий час учасникам була надана коротка анкета з питаннями щодо втілення отриманих знань.

Так як участь у тренінговій програмі була за власним бажанням і усі охочі могли виразити його, першим питанням (Рис. 2) є встановлення причини звернення до даного виду профілактики.

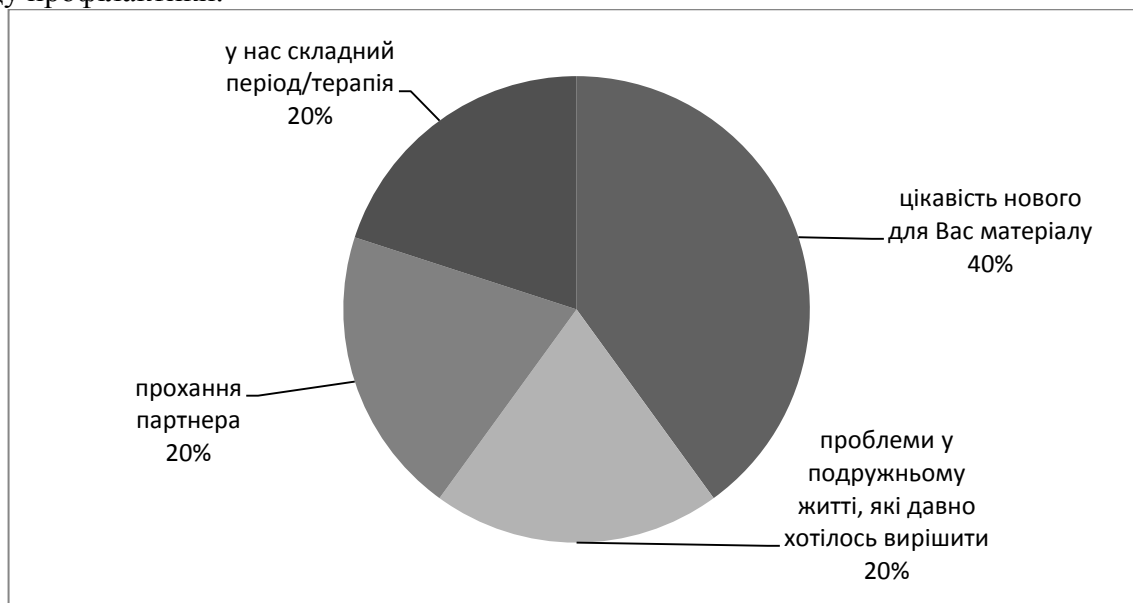

Рис. 2. Результати відповіді на запитання: «Що спонукало Вас прийняти участь у тренінговій програмі?»

З результатів опитування, можна побачити, що усі наведення варіанти відповідей присутні, проте найбільша кількість все ж таки бажала дізнатись нового матеріалу. Звичайно, слід також звернути увагу, що все ж таки сумарно 40% опитуваних звернулись через існуючі негаразди у взаєминах.

Звідси слідує, що нам необхідно було перевірити ефективність даних вправ через певний час у реальному житті (Рис. 3.). І можна сказати, що ми отримали 100% позитивний результат, адже звісно зрушення є і вони досить вагомі.

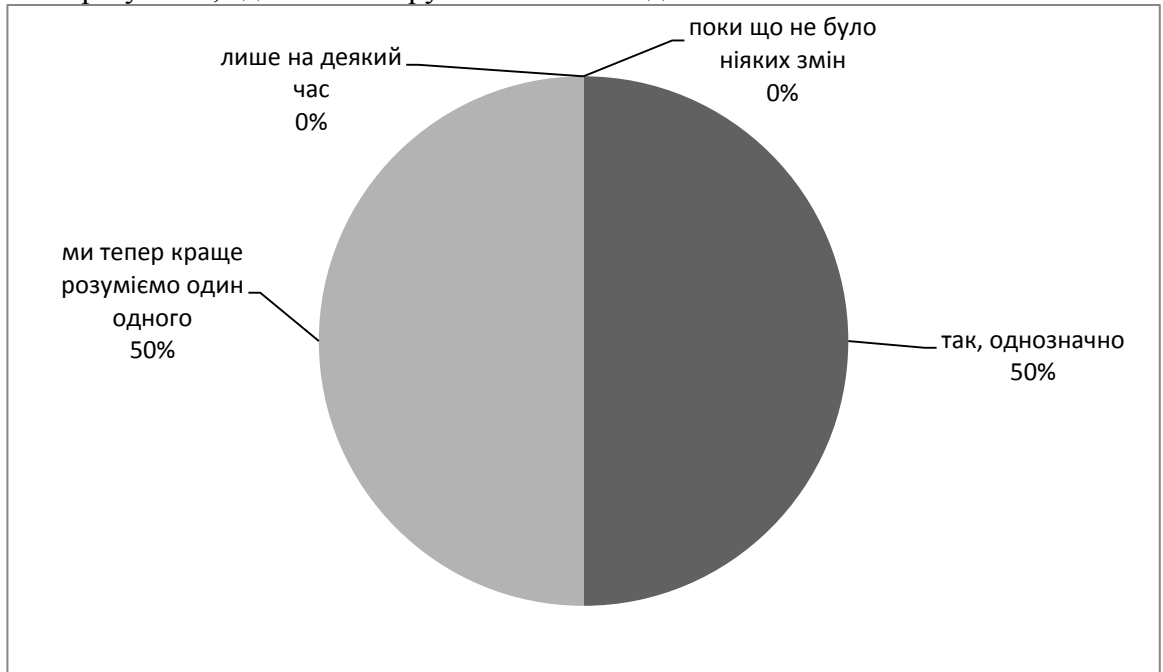

Рис. 3. Результати відповідей на запитання: «Чи сприяли завдання тренінгу зближенню Вашої пари?»

Вправи тренінгу мали на своїй меті не лише надати разову консультацію чи допомогу стосовно міжособистісних конфліктів у подружньому житті, але й закріпити навички задля подальшого постійного використання.

Отже, ми маємо результат, що більшість (60%) все ж таки намагаються згадувати матеріали та користуватися ними. По 20% мають варіанти b та c: декому важко почати діяти інакше, а декого стимулює партнер. І це також можна вважати досить позитивним результатом, адже подальша робота над стосунками продовжується. Можна додати, що труднощі у змінах відбуваються через закоренілість звичних форм поведінки, які необхідно контролювати та змінити на інші.

Як вже наголошувалось раніше, в завершенні тренінгової програми, можна було відмітити зміни у розумінні учасників щодо конфлікту. І ми маємо цьому також підтвердження з часом (Рис. 4.). Отже, більшість суперечок, які виникають у повсякденному житті не визначаються як конфліктні ситуації, а тому потребують лише чіткого та спокійного їх роз'яснення.

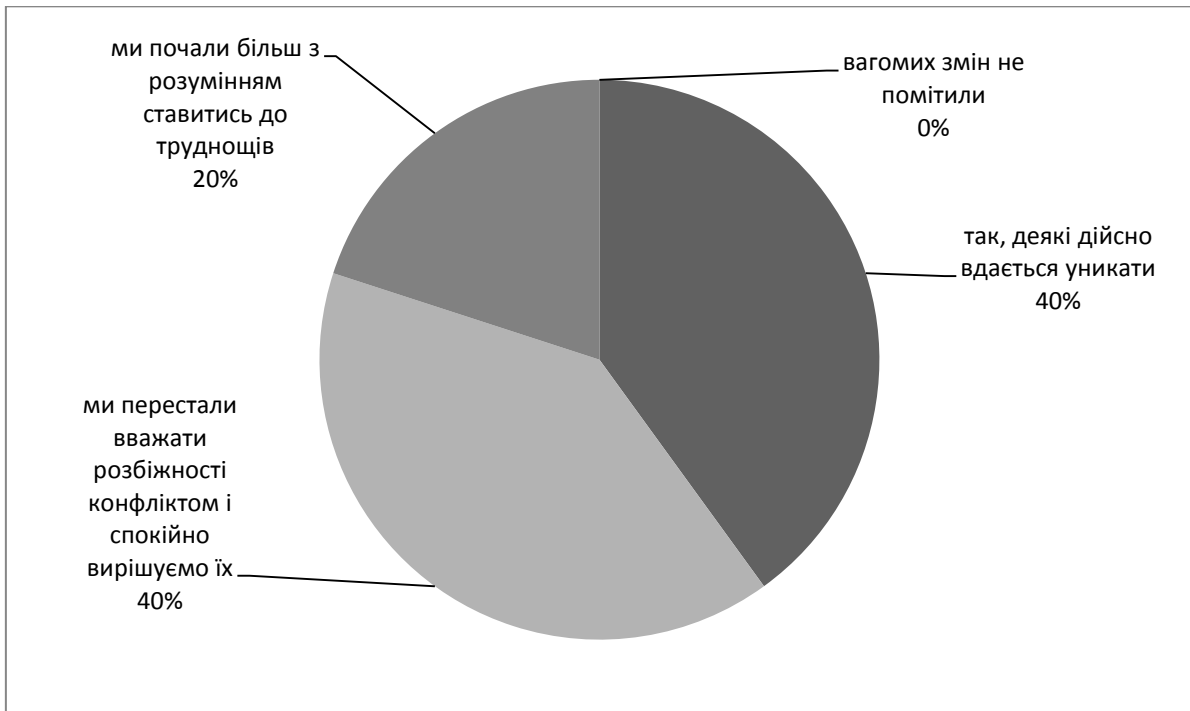

Рис. 4. Результати відповіді на запитання: «Чи змінилось Ваше бачення більшості конфліктів які виникають у повсякденні?»

Кожна робота над стосунками, або навіть індивідуальна, потребує особистого включення у процес реалізації поставлених цілей. Тому завдання тренінгу містило певну мотиваційно-зорієнтовану інформацію, щодо власної роботи у парі.

Тому було поставлене питання «Чи виникло у Вас бажання продовжувати роботу над стосунками, після участі у тренінгу?», яке підтверджувало ефективність поданого у тренінгу матеріалу. З відповідей на це питання видно, що 70% опитуваних і справді працюють далі над покращенням їх взаємодії та попередженням виникнення можливих конфліктів.

Питання профілактики виникнення конфліктів має найбільше значення у процесі тренінгу. Тому необхідно було виявити чи справді даний тренінг допомагає уникати та попереджувати виникнення конфліктів.

З відповідей на питання «Чи були у Вас випадки конфліктів після участі у тренінгу?», ми бачимо, що 50% не мали конфліктних ситуацій у період після завершення тренінгу, 30% мають певні розбіжності, проте вони вирішуються без конфлікту та 20% використовують подані у тренінгу методи, задля заспокоєння та вирішення ситуації згодом. Слідуює, що дана ціль розробленого тренінгу цілком виконана і має виключно позитивні прояви та результати.

Підводячи підсумки щодо проведеного тренінгу та його оцінки учасниками, можна сказати, що дана програма є успішною у профілактиці міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Подані вправи та їх структурність допомогли подружжям розібратись у картині їх стосунків, встановити певні правила щодо міжособистісної взаємодії та направити необхідні ресурси на подолання негарздів і конфліктів.

Варто зауважити, що програма тренінгу – це початковий етап у роботі над стосунками. Зміст занять передбачає подальшу роботу у парі з використанням отриманих знань, методик та навичок. Тому дана програма може використовуватись усіма бажаними як база для подальшої самостійної роботи.

Також нами було подані рекомендації щодо покращення профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Ґрунтуючись на аналізі теоретичних даних та співвідносячи результати нашого дослідження, варто наголосити, що на

сьогоднішній день існує недостатня кількість заходів та програм, які б були направлені на профілактику міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Враховуючи досвід роботи у даному напрямку, ми рекомендуємо здійснювати профілактику на рівні держави, на рівні соціальних служб та, відповідно, на рівні окремого подружжя. Залучення кожного рівня у вирішення даного питання надасть необхідне бачення ситуації, окреслить розвиток профілактичних заходів та продемонструє статистику запитів.

На наш погляд, на рівні держави мають бути створені положення, які б регламентували порядок здійснення профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті з метою покращення сімейного добробуту. Гарним результатом стало б створення положення, яке б описувало та контролювало виникнення конфліктних ситуацій, надавало б інформацію щодо попередження конфліктів у побуті, мало б перелік заходів для отримання необхідної психологічної допомоги та ряд подібних рекомендацій.

Суттєвим є також питання поширення та донесення інформації щодо конфліктів у подружньому житті серед населення. Особливо варто зорієнтувати ресурси на інформування молоді щодо подружнього життя і створення сім'ї. На нашу думку, вдалим було б впровадження державної програми, яка б містила створення додаткових годин у закладах освіти, на яких соціальні працівники, психологи та медики надавали б молоді необхідні знання та практики щодо поведінки у сім'ї, розподілу повноважень, народження та виховання дітей тощо. Також дана програма залучувала б молоді сім'ї до терапевтичних груп, тренінгів та майстер-класів щодо вирішення конфліктних ситуацій.

Соціальні служби у справах сім'ї, дітей та молоді здійснюють ряд профілактичних засобів, які націлені на забезпечення сприятливих умов життєдіяльності сімей. Також нерідко певні відділення створюють власні заходи для молодих сімей, яким допомагають у вирішенні конкретних проблем. Проте ми рекомендуємо покращити роботу соціальних служб шляхом популяризації звернень до спеціалістів та отриманням від них допомоги. Якщо ж соціальні служби будуть орієнтовані на профілактичні заходи та попередження виникнення конфліктів і не тільки, то зменшиться кількість випадків, коли вже доводиться працювати з наслідками та загостреними проблемами.

Отож, ми вважаємо, що робота соціальних служб має містити у певній мірі інформативні лекції, відкриті сесії, тренінги та широкі заходи задля поширення знань щодо виникаючих проблем, їх вирішення та куди звернутись за допомогою. Розроблена у ході роботи програма тренінгу також рекомендована до проведення у соціальних службах як додаткова методика щодо профілактики та попередження конфліктності у подружжі.

Впровадження спільних заходів у соціальних службах підвищить інтерес молоді до нового способу взаємодії у подружжі та сім'ї, покращить рівень їх обізнаності та популяризує дані заходи. Тим самим, програма допоможе зміцнити положення інституту сім'ї, продемонструє важливість його цінностей та вплив на розвиток соціуму.

Шляхом впровадження подібних методів у профілактиці міжособистісних конфліктів у подружньому житті, також буде задіяно вирішення цілої низки послідовних питань: велика кількість розлучень, збільшення кількості неповних сімей, руйнування інституту сім'ї, види сімейного насилля тощо.

Звичайно, найбільш важливим у питання профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті є саме подружжя. Розвиток подружжя завжди має містити певні конкуруючі та спірні питання, проте зрілість подружжя як раз допомагає вирішенню таких періодів. Ми вважаємо, що бажання подружжя до змін та покращення взаємодії є головною рушійною силою при вирішенні конфліктів.

Базуючись на аналізі отриманих результатів опитування, можна зробити висновки, що не усі партнери розуміють важливість вирішення конфліктів, так як не усвідомлюють руйнуючу силу таких ситуацій. Проте, такі погляди піддаються корегуванню шляхом надання консультацій, додаткової інформації, буклетів чи коротких інформативних листів. Тому, якщо один з подружжя відмовляється бачити реальні проблеми, варто

надати йому джерела, які б описували схожі існуючі ситуації. Це допоможе поглянути на проблеми під іншим кутом та не відсторонятись від них, як від чогось жахливого, а навпаки почати вирішувати. Гарним додатком буде показати випадки, в яких описані чіткі вправи чи кроки, які допомогли досягнути бажаного рівня взаємодії.

ВИСНОВКИ

В результаті написання даної магістерської роботи нами було теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність тренінгу як методу профілактики міжособистісних конфліктів.

Відповідно до поставлених завдань було досягнуто наступних результатів:

1. Розкрито сутність міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Міжособистісний конфлікт - це зіткнення поглядів людей в процесі їх взаємовідносин. Характерними ознаками міжособистісного конфлікту є те, що він відбувається між двома або більше особами, і в цьому випадку кожна зі сторін намагається виправдати свою думку, довести правоту, навіть якщо доводиться застосовувати звинувачення в сторону противника та словесні приниження. Характерними ознаками міжособистісного конфлікту є те, що він відбувається між двома або більше особами, і в цьому випадку кожна зі сторін намагається виправдати свою думку, довести правоту, навіть якщо доводиться застосовувати звинувачення в сторону противника та словесні приниження. Така ситуація веде до негативного настрою та емоційного стану суб'єктів конфлікту, які загострюють взаємодію між учасниками конфліктів і спонукає їх на екстремальні поступки. Навіть, після завершення конфлікту, учасники ще тривалий час відчують напруження у стосунках та негативне самопочуття.

2. Охарактеризовано основні причини виникнення конфліктів. Порівнявши класифікації причин виникнення міжособистісних конфліктів у молодих сім'ях, можна виділити основні: обмеження одним із подружжя свободи, активності, дій, самовираження іншого; негативна поведінка одного із членів сім'ї (алкоголізм, наркоманія, токсикоманія); наявність протилежних інтересів, прагнень, обмеженість можливостей для задоволення потреб одного із членів сім'ї (на його думку); авторитарний, жорсткий тип взаємовідносин, які склалися в сім'ї; наявність важких матеріальних проблем, які практично не можливо розв'язати; авторитарне втручання родичів в подружні відносини; сексуальна дисгармонія партнерів

3. Досліджено практичний досвід з профілактики конфліктів у подружньому житті. Попередження конфліктів – це організація життєдіяльності суспільства, соціального співтовариства, що мінімізує вірогідність протиріч між його суб'єктами. Зрозуміло, що набагато легше попередити конфлікт, ніж його розв'язати. Тому профілактика конфлікту є не менш важливою, ніж уміння його конструктивно вирішувати. Діяльність з профілактики конфлікту охоплює такі головні напрямки як: створення необхідних умов для мінімізації їх кількості й рішення неконфліктними засобами; оптимізація організаційно-управлінських умов створення і функціонування організацій; ліквідація соціально-психологічних причин конфліктів; блокування особистісних факторів виникнення конфліктів. Також такі заходи та тренінги допомагають подружжю не лише кращими зробити їх стосунки, але і розібратись з усіма сферами їх життя. Тренінги допомагають мислити більш широко та інакше дивитись на більшість проблем. Особливо це корисно молодим людям, які відкриті до нового і можуть перейняти досвід інших, який слугуватиме їм міцним фундаментом для їх майбутньої сім'ї.

4. Здійснено аналіз і виявлено ефективність тренінгу як методу успішної профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Аналізуючи результати отримані в ході проведення та оцінки розробленої тренінгової програми, можна сказати, що дана програма є успішною у профілактиці міжособистісних конфліктів у подружньому

житті. Подані вправи та їх структурність допомогли подружжям розібратись у картині їх стосунків, встановити певні правила щодо міжособистісної взаємодії та направити необхідні ресурси на подолання негараздів і конфліктів.

На базі проведеного дослідження розроблено рекомендації щодо покращення профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. Враховуючи досвід роботи у даному напрямку, ми рекомендуємо здійснювати профілактику на рівні держави, на рівні соціальних служб та, відповідно, на рівні окремого подружжя. Залучення кожного рівня у вирішення даного питання надасть необхідне бачення ситуації, окреслить розвиток профілактичних заходів та продемонструє статистику запитів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Мурза Ю.А. Влияние межличностных конфликтов в семье на воспитание гражданской активности молодежи // Youth involvement in civil society development: current state and prospective trends. Katowice School of Technology. Monograph 31., 2019 – 212 с. (Розділ 3.3. - С. 182-189).

2. Мурза Ю.А. Роль сім'ї у формуванні громадянської активності молоді / Ю.А. Мурза // Ольвійський форум – 2019: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України». - Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 56-57.

АНОТАЦІЇ

Мурза Ю. А. Профілактика міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою тренінгу. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття наукового ступеня магістра за спеціальністю 231 – Соціальна робота. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2020.

Магістерську роботу присвячено розгляду питанню профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті за допомогою розробленої програми тренінгу. У роботі розкрито сутність міжособистісних конфліктів у подружньому житті, виділено основні причини виникнення конфліктів, шляхом порівняння поданих науковцями класифікацій. Досліджено практичний досвід з профілактики конфліктів у подружньому житті. Розроблено тренінгову програму «Профілактика міжособистісних конфліктів у подружньому житті». Здійснено аналіз і виявлено ефективність тренінгу як методу успішної профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті. На базі проведеного дослідження розроблено рекомендації щодо покращення профілактики міжособистісних конфліктів у подружньому житті.

Ключові слова: конфлікт, профілактика конфліктів, міжособистісний конфлікт, подружні конфлікти, тренінг, подружнє життя.

Murza Y. A. Prevention of interpersonal conflicts in married life through training. – The manuscript.

Master's work for obtaining an academic degree in the specialty 231 – Social work. – Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolayiv, 2020.

The master's work is devoted to the implementation of prevention of interpersonal conflicts in married life with the help of the developed training program. The essence of interpersonal conflicts in married life is revealed, the main causes of conflicts are identified, by comparison of the classifications submitted by scientists. Practical experience in the prevention

of conflicts in married life is explored. The training program “Prevention of interpersonal conflicts in married life” was developed. The analysis is conducted and the effectiveness of training as a method of successful prevention of interpersonal conflicts in married life is revealed. Based on the research, recommendations were developed to improve the prevention of interpersonal conflicts in married life.

Key words: conflict, conflict prevention, interpersonal conflict, marital conflict, training, married life.